

Fen Bilimleri Ö?retmen Adaylar?na Yönelik Öz Yeterlik ?nanc? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Fen Bilimleri Ö?retmen Adaylar?na Yönelik Öz Yeterlik ?nanc? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21701>

Özet

Fen Bilimleri Öğretmen Adaylarına Yönelik Öz Yeterlik İnancı Ölçeği, 2019 yılında Altıncelep, Şahin ve Çelenay tarafından fen öğretimi alanındaki öz yeterlik inançlarının ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek, öğretmen adaylarının fen öğretimine dair yeterlik algılarının dört temel faktör altında, toplam 34 madde ile değerlendirilmektedir. Yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sonucunda ölçeğin psikometrik özelliklerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Özellikle 34 maddelik formun iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) 0.937 olarak belirlenmiştir. Bu ölçek, fen eğitimi alanında öğretmen yetiştirme programlarının etkinliğini değerlendirmede ve adayların mesleki yeterlik gelişimlerini izlemede önemli bir kaynak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Öz Yeterlik İnancı, Fen Öğretimi, Öğretmen Adayları, Ölçek Geliştirme, Geçerlik, Güvenirlik, Faktör Analizi

Yazarlar

Serap Altıncelep, Murat Şahin, Emine Çelenay

Amaç

Ölçeğin temel amacı, Fen Bilimleri Öğretmen Adaylarının fen öğretimine yönelik sahip oldukları öz yeterlik inançlarının geçerli ve güvenilir bir şekilde belirlemek ve ölçmektir. Bu amaç doğrultusunda, öğretmen adaylarının mesleki görevleri yerine getirme konusundaki kişisel yargıları ve yetkinlik algıları detaylı olarak incelenmiştir.

Geliştirilen bu araç, fen eğitimi alanında çalışan araştırmacılara ve eğitimcilere, öğretmen adaylarının hangi alanlarda kendilerini daha yeterli gördüklerini veya hangi alanlarda desteğe ihtiyaç duyduklarını tespit etme imkanı sunarak, eğitim programlarının iyileştirilmesine yönelik somut veriler sağlayarak hedeflemektedir.

Yapı

Ölçek, Bandura'nın sosyal öğrenme teorisine dayanan ve bireyin belirli bir performansla başarıyla gerçekleştirme kapasitesine olan inancını ifade eden öz yeterlik yapısını ölçmektedir. Bu bağlamda, ölçek spesifik olarak fen bilimleri öğretmen adaylarının sınıf içi ve dışı öğretim faaliyetlerini ne kadar etkili bir şekilde yürütebileceklerine dair inançlarını değerlendirmektedir.

Ölçek, fen öğretimi sürecinin karmaşık doğasını yansıtacak şekilde dört ayrı alt boyutta yapılandırılmıştır. Bu faktörler, öğretmenlik mesleğinin temel gerekliliklerini (planlama,

değerlendirme, iş birliği ve mesleki gelişim) kapsamaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılarak incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda, 34 maddeden oluşan son formun teorik yapıya uygun olduğu ve ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıyı başarıyla bir şekilde temsil ettiği görülmüştür.

AFA sonuçları, ölçeğin maddelerinin belirlenen dört faktör altında anlamlı yükler verdiğini göstermiştir, böylece Fen Bilimleri Öğretmen Adaylarına Yönelik Öz Yeterlik Ölçeği'nin yapısal olarak geçerli olduğu kanıtlanmıştır.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılığı (güvenirliliği), yaygın olarak kullanılan Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı ile test edilmiştir. 34 maddelik nihai form için hesaplanan katsayı değeri 0.937 olarak bulunmuştur.

Genellikle 0.70 üzerindeki katsayılar kabul edilebilir güvenirlik düzeyini işaret ederken, 0.937 değeri, ölçeğin maddelerinin birbiriyle yüksek düzeyde tutarlı olduğunu ve ölçülen yapıyı güvenilir bir biçimde yansıttığını göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin geliştirme sürecinde yapısal uygunluğunu belirlemek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. Bu analiz neticesinde ölçeğin 34 maddeden ve dört temel faktörden oluştuğu saptanmıştır. Bu dört faktör, fen öğretimi yeterlik alanları kapsamında:

Okul, aile, toplum ve öğrenciyle iş birliği (15 madde)

Öğretim ortamı düzenleme ve gelişimi değerlendirme (10 madde)

Öğrenme-Öğretme sürecini planlama (5 madde)

Mesleki gelişim sağlama (4 madde)

Araç

Test Türü: Geliştirme

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme (1= kesinlikle katılmıyorum - 5= kesinlikle katılıyorum)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Fen Bilimleri Öğretmen Adayları

Yaş Grubu: Genç Yetkinler (Üniversite öğrencileri)

Popülasyon Detayları: Fen Bilimleri Öğretmenliği lisans programlarında öğrenim gören öğretmen adayları.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim (Self-report) ve Anket Metodu

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2019 yılında Altınöç, Şahin ve Çelenay tarafından yayımlanan bir çalışmada kapsamında geliştirilmiştir. Sorumlu yazar Serap Altınöç olup, ölçeğin akademik ve araştırma amaçları kullanıma ilkin izinler için kendisiyle iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Sorumlu Yazar: Serap Altınöç

İletişim: serapaltinoc@icloud.com

Kaynaklar

Altınöç, S., Şahin, M. ve Çelenay, E. (2019). Fen Bilimleri Öğretmen Adaylarına Yönelik Yeni Bir Fen Öğretimi Öz Yeterlik İnancı Ölçeği geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uluslararası Fen, Matematik, Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Kongresi Tam Metin Kitabı* içinde (s. 697-708). İzmir, Türkiye.

Bu çalışmanın tam metin sunumuna ait özet kitapçığına aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir: ubest.deu.edu.tr

Ölçeğin orijinal PDF dokümanı buradan indirilebilir: fen-bilimleri-ogretmen-adaylarina-yonelik-oz-yeterlik-inanci-olcegi-toad.pdf

Ölçek Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek 34 maddeden ve dört faktörden oluşmaktadır:

Okul, aile, toplum ve öğrenciyle ilişkisi (15m)

Öğretim ortamı düzenleme ve gelişimi değerlendirme (10m)

Öğrenme-Öğretme sürecini planlama (5m)

Mesleki gelişim sağlama (4m)